

XXX. županijsko Natjecanje iz hrvatskoga jezika

27. ožujka 2025.

prvi (I.) razred

zaporka

--	--	--	--	--	--

(peteroznamenasti broj i riječ)

broj bodova:

90	
----	--

Upute natjecateljima

1. Mobitele, pametne satove i druge prijenosne ili nosive elektroničke audio i videouređaje treba predati članu Povjerenstva koji provodi Natjecanje za pojedini razred.
2. Ispit se piše 90 minuta.
3. Ispit se piše isključivo kemijskom olovkom crne ili plave boje. Tinta se ne smije moći obrisati.
4. Prije rješavanja ispita treba čitljivo i pravopisno točno ispuniti listić sa zaporkom.
5. Natjecatelj zaporku treba napisati na manju i na veću omotnicu te na prvu stranicu ispita.
6. Ispitne zadatke treba pažljivo pročitati.
7. Treba pažljivo slijediti upute u zadatku.
8. Rješenja treba upisivati na za to predviđena mjesta.
9. Ako natjecatelj želi izmijeniti odgovor, treba ga precrtati, dopisati istom kemijskom olovkom novi odgovor te podizanjem ruke pozvati dva člana Povjerenstva koja nadziru pisanje. Oba člana trebaju odmah pred natjecateljem parafirati izmjenu odgovora. **Svaki natjecatelj smije u cijelome ispitu imati najviše tri izmjene.**
10. Odgovori ne smiju biti pisani velikim tiskanim slovima.
11. Odgovori trebaju biti pravopisno i gramatički točni.
12. Nakon završetka pisanja ispit, radni papir i manju omotnicu treba staviti u veću omotnicu, koju treba predati članu Povjerenstva.
13. Nakon objave privremene ljestvice poretka natjecatelj ima pravo uvida u ispit i pravo na pismenu žalbu.

Želimo Ti uspjeh na Natjecanju!

Županijsko povjerenstvo:

1. _____
(predsjednik Županijskoga povjerenstva)
2. _____
(član Županijskoga povjerenstva)
3. _____
(član Županijskoga povjerenstva)

U zadatcima 1. – 18. odgovore napiši na crte.

1. Napiši pisanim slovima dijelove rečenica iz zagrada tako da budu u skladu s pravopisnim pravilima o velikome i malome početnom slovu.

Da _____ (BRITANCI) doista vole _____

(PRLJAVO KAZALIŠTE), vidjelo se 19. 12. 2024. Zagrepčani su, naime, odlično iskoristili razdoblje _____ (ADVENTA) kako bi održali koncert u

(LEGENDARNOME LONDONSKOM KLUBU „DINGWALLS“), za koji su ulaznice bile rasprodane danima unaprijed. „Ma svaka im čast! Dečki su otpašili kao da je sutra _____ (SUDNJI DAN)“, govori Richard koji je bio dio rasplesane publike. „Mi se, gdje god živjeli, savršeno razumijemo“, kaže pjevač grupe Davorin Bogović zaključivši da je sve to _____ („ROCK AND ROLL“).

jutarnji.hr (prilagođen tekst)

6	
---	--

6	
---	--

2. Ispiši iz sljedećih rečenica riječi s točnim oblikom dž/đ. U svakoj rečenici samo je jedna riječ u paru točna.

Australski urodženici/urođenici koji su naselili taj kontinent prije najmanje 30 tisuća godina poznati su pod nazivom Aboridžini/Aboriđini. Danas ih tek manji broj živi načinom života kojim su živjeli njihovi predci, stoga australska vlada radi na očuvanju i promidžbi/promiđbi te izvorne kulture. Jedan je od njezinih simbola didžeridu/diđeridu, koji se smatra najstarijim puhaćim glazbalom na svijetu.

_____, _____,
_____, _____

4	
---	--

3. Ispiši iz sljedećih rečenica riječi s točnim oblikom ije/je. U svakoj rečenici samo je jedna riječ u paru točna.

S obzirom na velik interes publike za koncert zahtjevan/zahtijevan je dodatni termin.

Činilo se da zbog upale grla neće moći pjevati, ali pomogli su joj ijekovi/lijekovi.

Ulaz u plesnu dvoranu bio je tik ispod svjetleće/svijetleće reklame.

U planu je objavljivanje rječničkoga/riječničkoga priručnika za glazbenu terminologiju.

_____, _____,
_____, _____

4	
---	--

8	
---	--

4. Upiši slova ispred triju rečenica u kojima bi se između podcrtanih sastavnica u skladu s pravopisnim pravilima trebala nalaziti spojnica te ispred dviju rečenica u kojima bi se između podcrtanih sastavnica u skladu s pravopisnim pravilima trebala nalaziti crtica.

A) *Rondo za klavir i orkestar u D duru* skladba je W. A. Mozarta iz veljače 1782. godine.

B) Francuski dvojac *Air* na Tvrdavi sv. Mihovila izveo je svoje remek djelo *Moon Safari*.

C) Naša uspješna pjevačica Natali Dizdar trenutno živi na relaciji Zagreb Pariz.

D) Sredinom dvadesetih godina jazz glazba pronašla je svoj put i do Hrvatske.

E) Dua Lipa privlačila je pažnju svojom haljinom na gala večeri u New Yorku.

F) Nastupi Brucea Springsteena često se protegnu na dva i pol tri sata.

G) I ove će godine Split biti grad domaćin festivala *Ultra Europe*.

a) rečenice u kojima bi se trebala nalaziti spojnica: _____, _____, _____

b) rečenice u kojima bi se trebala nalaziti crtica: _____, _____

5	
---	--

5. Odredi vrstu podcrtanim riječima.

Oba su izdanja brže-bolje izdana digitalnim putem samo 24 sata nakon izvođenja, što je povijesni rekord u objavljivanju albuma uživo.

brže-bolje – _____

nakon – _____

objavljivanju – _____

uživo – _____

4	
---	--

9	
---	--

6. Odredi podcrtane glagolske oblike.

Tako pjevajući šumom, kako bi se malo obodrili, u sav glas iziđoše na jedno mjesto, s kojega se vidjelo drugo brdo. Kad oni tamo, ali navrh onoga brda sinu sjajnost, kakove još nikada ne bijahu vidjeli.

Ivana Brlić-Mažuranić, *Kako je Potjeh tražio istinu* (prilagođen tekst)

pjevajući – _____

bi se obodri – _____

iziđoše – _____

se vidjelo – _____

sinu – _____

ne bijahu vidjeli – _____

6	
---	--

7. Upiši točan oblik pridjeva iz zagrada.

a) Prvi dio ovoga _____ (noćni) programa obilježila je strana glazba.

b) Najviše je glasova publike iz _____ (Urbanov) tima dobila Ana.

b) U _____ (pjevačičin) glasu nije bilo nimalo treme.

3	
---	--

9	
---	--

8. Odredi padež podcrtanim riječima.

O, ti si život, ti si muzika,

Tvojom mi dušom plače duša sva,

Suzo i muzo, slatka arijo,

Trudova mojih Zdrava Marijo!

O, ti si miris drugih cvjetova

I sjena, jeka drugih svjetova!

Antun Gustav Matoš, *Jednoj jedinoj*

Tvojom – _____

mi – _____

sva – _____

Zdrava – _____

drugih – _____

5	
---	--

9. Napiši slovima zadane brojeve.

23. _____

678 _____

2	
---	--

7	
---	--

10. Zadatak se sastoji od četiriju dijelova vezanih uz polazni tekst.

a) Ispiši tri predikata.

b) Ispiši jedan prilog.

c) Ispiši dvije riječi u kojima je provedena sibilizacija.

d) Ispiši u kanonskome obliku riječ koja je bliskoznačnica riječi *banket*.

Te bijele mrlje naših zemljovida,

Te crne rupe naših nebosklona,

Pa tupi zvuci naših poznih zvona,

Kemija duše, šumor pesticida.

Jasni su znaci; pozlata se skida.

Pozlata s freski, s lijepih medaljona,

S kraljevskih gozbi, prazornih eona;

Povijest je krhko skladana etida.

Ante Stamać, *Odras pomutnje svemirskih masiva*

a) predikati: _____, _____,

b) prilog: _____

c) sibilizacija: _____, _____

d) bliskoznačnica riječi *banket* (kanonski oblik): _____

7	
---	--

7	
---	--

11. Ispiši subjekte iz sljedećih rečenica.

a) Nastupiti na pozornici oduvijek je bio moj san.

b) Zbog izvedbenih zahtjeva skladba se ne izvodi često.

c) Prvi dio Marušićeva recitala ispunila je Beethovenova glazba.

d) U sklopu ciklusa *Lisinski subotom* održano je gostovanje talijanskoga vokalnog ansambla.

a) _____ b) _____

c) _____ d) _____

4	
---	--

12. Ispiši iz sljedeće rečenice u tablicu sedam sintagma prema vrsti sintagmatskih odnosa s obzirom na vrstu gramatičke veze.

Najviše zapanjuje broj fotografija iz privatnoga života skladateljice Pejačević.

sročnost	
upravljanje	
pridruživanje	

7	
---	--

11	
----	--

13. Preoblikuj nesročne spojeve riječi u sročne. Upiši samo preoblike spojeva riječi, ne treba pisati cijelu rečenicu.

Prsten od zlata, bakino nasljeđe, bio je jako vrijedan.

Za hrvatsku povijest važno je razdoblje kasnoga srednjeg vijeka.

Daleka azijska odredišta treba proučiti na rasporedu plovidbe.

3	
---	--

14. Odredi vrstu prenesenoga značenja za zadanu riječ.

mezosopran *im. m.* ⟨G mezosoprána, V mēzosoprāne; *mn.* N mezosopráni, G mezosopránā⟩ glazb. 1. ⟨*jd.*⟩ ženski glas srednje visine, glas između alta i soprana 2. *pren.* žena istoimenoga glasa

1	
---	--

4	
---	--

15. Odredi za svaku od zadanih riječi njezino prvo ili osnovno značenje tako da upišeš slovo pod kojim je ponuđeno to značenje.

ton

Odgovor: _____

- a) način govora i ophođenja u društvu
- b) svojstvo boje koje je određeno stupnjem svjetlosti
- c) zvuk koji nastaje pravilnim titranjem savitljivoga tijela

harmonija

Odgovor: _____

- a) sklad, sloga
- b) istodobno suzvučje različitih tonova
- c) smjer u glazbenoj teoriji koji proučava sklapanje akorda i njihovo međusobno usklađivanje

2	
---	--

16. Pročitaj leksikografsku jedinicu riječi *raskoš* i riješi zadatke tako da upišeš broj značenja na crtu.

raskoš *im. ž.* ⟨G ráskoši, I ráskoši/ráskošju⟩ 1. stanje onoga koji je bogat [živjeti u raskoši]; 2. iskazivanje obilja ili bogatstva [~ dvora]; 3. velika raznolikost [~ boja; ~ riječi]

a) Kojemu je značenju riječi *raskoš* antonim riječ *neimaština*? _____

b) Kojemu je značenju riječi *raskoš* sinonim riječ *sjaj*? _____

2	
---	--

4	
---	--

17. Upiši na zadane crte lemu za zadanu leksikografsku jedinicu.

a) _____ 1. limeni puhaći instrument sa savijenom cijevi i piskom, prisutan u simfonijskim, opernim, vojnim orkestrima, različitim plesnim sastavima; u *jazz*-sastavima jedan od najvažnijih melodijskih instrumenata; 2. naprava na vozilima za davanje zvučnih signala; 3. *žarg.* onaj koji slabo radi, koji se slabo razumije u što; bezveznjak

b) _____ gudaće glazbalo najvišega registra ♦ druga ~ zapostavljena (zanemarena, nevažna) osoba, osoba koja je gurnuta u pozadinu; prva ~ najvažnija (najmoćnija) osoba, osoba koja vodi glavnu riječ

2	
---	--

18. Spoji parove riječi i leksičko-semantičke pojmove tako da napišeš slovo uz pripadajuću brojku.

1. Rijeka – rijeka	a) sinonimi
2. podatak – informacija	b) homonimi
3. smijeh – plač	c) oksimoron
4. strašno dobro	d) antonimi

1. _____ 2. _____ 3. _____ 4. _____

4	
---	--

6	
---	--

U zadatcima 19. – 29. zaokruži slovo ispred točnoga odgovora.

19. Koji je pridjev točno napisan u sljedećim sintagmama?

- a) dugoreški put (od Duga Resa)
- b) austro-ugarski zakon (od Austro-Ugarska)
- c) mozartovski stil (od Mozart)
- d) unutar-stranački izbori (od unutar stranke)

1	
---	--

20. Koji je točan zapis broja 47/38?

- a) četrdeset sedam trideset osmina
- b) četrdesetsedam trideset osmina
- c) četrdeset-sedam trideset-osmina
- d) četrdeset sedam trideset osmina

1	
---	--

21. Koliko je nepunoznačnica u sljedećoj rečenici?

Unatoč svemu jučerašnji je koncert bio sjajan.

- a) jedna
- b) dvije
- c) tri
- d) četiri

1	
---	--

3	
---	--

22. Koji niz riječi nije sintagma?

- a) pod morem
- b) hitro ići
- c) crni kos
- d) dio srca

1	
---	--

23. Koliko je sročnih sintagmi u priloženoj rečenici?

Za sve uspjehe nagrađen je stipendijom svojega grada i novčanom nagradom Ministarstva znanosti i obrazovanja.

- a) jedna
- b) dvije
- c) tri
- d) četiri

1	
---	--

24. U kojemu je stihu izrečena kontekstualna antonimija?

- a) *U tebi sam vijek svoj proživio, / Drevni i lijepi jeziče Hrvata;*
- b) *Rođen na morskom pragu tvojih vrata, / Polako sam te, uz trud, osvojio.*
- c) *Htio sam biti glazbalo na kome / Zvuče ko žice, mirišu ko cvijeće*
- d) *Pa uzdignut nad zipkom i nad grobom / Da u tebi dišem i da živim s tobom,*

1	
---	--

3	
---	--

25. U kakvu je odnosu riječ *maramica* iz leksikografske definicije prema natuknici *rupčić*?

rupčić 1. *um.* mali rubac 2. papirnati ili platneni ubrus koji je namijenjen brisanju nosa i ostalim higijenskim potrebama [džepni ~; papirnati ~]; maramica

- a) u hiperonimijskom
- b) u antonimijskom
- c) u sinonimijskom
- d) u metaforičkom

1	
---	--

26. Koja je od sljedećih riječi hiponim sintagmi *nosač zvuka* u sljedećemu primjeru?

Vijest je kad netko u 68. godini objavi debitantski album, stoga nije čudo što je prvi samostalni nosač zvuka *I Play My Bass Loud* britanske pjevačice Gine Birch, najavljen singlom *Feminist Song*, privukao toliku pozornost. Naravno, oni bolje upućeni u njezinu diskografiju, znat će da se radi o osnivačici ženskog *punk-rock* sastava *The Raincoats*, koja se vrlo uspješno bavila i režijom videospotova.

novilist.hr (prilagođen tekst)

- a) album
- b) singl
- c) diskografija
- d) videospot

1	
---	--

2	
---	--

27. Koja riječ ne pripada sinonimijskomu nizu kojemu pripadaju tri preostale riječi?

- a) različito (mišljenje)
- b) drukčije (mišljenje)
- c) nejednako (mišljenje)
- d) razno (mišljenje)

1	
---	--

28. Koji glagol ima primarno značenje *donijeti odluku o čemu*?

- a) riješiti
- b) prodati
- c) pronaći
- d) osloboditi

1	
---	--

29. Zaokruži netočnu tvrdnju o obilježju nadregionalnosti hrvatskoga standardnog jezika.

- a) Standardni je jezik stabilan u prostoru.
- b) Standardni jezik služi kao sredstvo opće komunikacije.
- c) Standardnim jezikom može se komunicirati najrazumljivije na području štokavskoga narječja.
- d) Nastanak standardnoga jezika uvjetovan je potrebom objedinjavanja komunikacijskoga prostora.

1	
---	--

3	
---	--

Pozorno pročitaj zadani tekst i riješi zadatke 30. – 38.

U svakom slavonskom mjestu postoji crkva ili kapela u koju su dolazili ili oko koje su se okupljali katolički vjernici na molitvu i/ili pjevanje pobožnih pjesama. Narod kaže da se pjevaju „svete pjesme“, one koje pripadaju određenom razdoblju u crkvenoj godini i koje se pjevaju „od davnina“. Ako u crkvi postoje orgulje ili harmonij, i ako ima svirača, pjesme se u okviru svečanih misa izvode uz pratnju glazbala, ali najčešće se pjevaju *a capella*, i to spontano, onako kako su stanovnici u svome kraju naučili pjevati i slagati glasove u okviru svoje usmene tradicije. Višeglasno zborna pjevanje njegovali su u nekim seoskim župama časne sestre, župnici, učitelji, ali u spontanom izvođenju taj se način pjevanja rijetko gdje sačuvao. U Slavoniji na misama, večernjicama i zornicama, korizmenim obredima i procesijama najčešće pjevaju žene. Pjevaju onako kako se pjevaju i druge svjetovne pjesme: započinje počimalja, koja dugogodišnjom praksom nepogrešivo odredi svima odgovarajuću intonaciju i vodi pjevanje kroz cijelu pjesmu. Njoj se (često postupno) pridružuju i drugi pjevači (pjevačice) u jednom, a ponekad i u dva prateća glasa. Pjevačice se uglavnom služe tekstovnim pjesmaricama i svojim zapisima, ali sve napjeve znaju napamet. Zadivljuje pamćenje tih počimalja koje već prema samom naslovu poznaju i uspješno izvode od 100 do 200 pjesama. Osobito su bile cijenjene počimalje u crkvi. Postojala su stroga pravila kod obnašanja takve uloge, a o svemu vezanom uz to odlučivali su svećenici, mjesni župnici: o njihovoj opremi, stajaćem mjestu u crkvi, njihovim dužnostima, zamjenicama, nasljednicama. Većina tih počimalja i pjevačica danas su starije žene, koje još uvijek njeguju lijepe, stare crkvene pjesme, porijeklo kojih seže i unatrag nekoliko stoljeća.

Porijeklo crkvenih pučkih pjesama vrlo je različito. Najčešće su to autorske skladbe koje su, tijekom vremena, kroz praksu izgubile ili promijenile svoj izvorni oblik, zatim ima i unesenih stranih napjeva s prevedenim tekstovima, pjesama utemeljenih na koralu i crkvenim himnima, ali i onih koje su proizašle iz lokalne svjetovne prakse. Neke pjesme, koje se još izvode, vrlo su stare, poneke i više od 200 godina.

Zapisivanje, odnosno bilježenje napjeva i općenito zvuka, u prošlosti je, sve do akustičnih pomagala, bio problem koji se teško i sporo rješavao. Nakon različitih načina bilježenja suvremeno notno pismo ostalo je osnovni način pismenog znaka za zvuk. Kako je notna pismenost bila povlastica obrazovanih krugova, pučki glazbeni sadržaji

sačuvali su se i prenosili usmenom predajom. Teško je danas pretpostaviti na koje su se načine prenosile popijevke na nove generacije jer je usmena predaja zahtijevala osobne kontakte, odgovarajuću sposobnost izvođenja, zainteresiranost primatelja, ovisila je o zemljopisnoj udaljenosti, o pripadnosti društvenoj grupi ili staležu, o mogućnostima korištenja podsjetnika (tekstovnih pjesmarica) uglavnom nepismenog stanovništva.

Miroslava Hadžihusejnović Valašek, *Slavonske pučke crkvene pjesme*

30. Koja bi sintagma mogla zamijeniti strani termin *a capella*?

- a) samo u kapelici
- b) samo na blagdane
- c) bez muških glasova
- d) bez instrumentalne pratnje

1	
---	--

31. Koja se od sljedećih tvrdnja odnosi na počimalju?

- a) Ima jako dobar sluh za početnu intonaciju.
- b) Uvijek mora imati pjesmaricu za čitanje teksta.
- c) Od nje se očekuje da pjeva u dvama glasovima.
- d) Nakon započinjanja pjesme prepušta ostalima vodstvo.

1	
---	--

2	
---	--

32. Što od sljedećega nije u tekstu navedeno kao izvor crkvenih pučkih pjesama?

- a) biblijski psalmi
- b) prevedeni strani napjevi
- c) modificirane autorske skladbe
- d) pjesme koje su nastale iz koralala

1	
---	--

33. Zašto su se pučki glazbeni sadržaji prenosili usmenom predajom?

- a) jer njihovi izvođači i publika nisu bili dovoljno obrazovani
- b) jer su nove generacije više težile osobnom kontaktu od svojih prethodnika
- c) jer su se na taj način takvi sadržaji brže širili između zemljopisno udaljenih lokacija
- d) jer su na taj način pripadnici viših staleža željeli pokazati da imaju bolje pamćenje od onih nižih staleža

1	
---	--

34. U kojoj je od sljedećih sintagmi u posljednjoj rečenici teksta upotrijebljena metonimija?

- a) nove generacije
- b) osobni kontakti
- c) zainteresiranost primatelja
- d) zemljopisna udaljenost

1	
---	--

3	
---	--

35. U kojoj je od sljedećih rečenica iskazan subjektivan komentar autora teksta?

a) Narod kaže da se pjevaju „svete pjesme“, one koje pripadaju određenom razdoblju u crkvenoj godini i koje se pjevaju „od davnina“.

b) Zadivljuje pamćenje tih počimalja koje već prema samom naslovu poznaju i uspješno izvode od 100 do 200 pjesama.

c) Postojala su stroga pravila kod obnašanja takve uloge, a o svemu vezanom uz to odlučivali su svećenici, mjesni župnici: o njihovoj opremi, stajaćem mjestu u crkvi, njihovim dužnostima, zamjenicama, nasljednicama.

d) Zapisivanje, odnosno bilježenje napjeva i općenito zvuka, u prošlosti je, sve do akustičnih pomagala, bio problem koji se teško i sporo rješavao.

1	
---	--

36. Iz priloženoga primjera ispiši riječ koja ima svoj homonim.

... a o svemu vezanom uz to odlučivali su svećenici, mjesni župnici: o njihovoj opremi, stajaćem mjestu u crkvi, njihovim dužnostima, zamjenicama, nasljednicama.

1	
---	--

37. Kako glasi nominativ jednine oblika *himnima*?

1	
---	--

3	
---	--